

ZKUŠENOSTI Z PŘÍPRAVY ARMÁDNÍHO SPOLEČNÉHO VŠEVOJSKOVÉHO CVIČENÍ

Rychlejší uplatňování výsledků rozvoje vědy do praxe a její přímá aplikace ve vojenství vyžaduje od vojsk a štábů kvalitativně vyšší přístup a zdokonalování připravenosti vojenských kádřů. K prosazení nových, vědecky zdůvodněných požadavků ve výcviku a výchově mají mimořádný význam různá cvičení, jako nejvyšší forma a nejdůležitější prostředek zkvalitňování operační a polní přípravy vojsk a štábů k činnosti ve složitých podmínkách soudobé války. Takovým cvičením, které splňovalo všechna kritéria soudobých požadavků na přípravu velitelů, štábů a vojsk, bylo armádní společné vševojskové cvičení Družba-84.

Růst složitosti přípravy a vedení operací při realizaci zásady vytváření spojeneckých svazů k plnění operačních a bojových úkolů a cílů operací vyžadují připravovat společná cvičení, kterých se zúčastňují spojenecké vyšší štáby a svazky s vojsky a různé druhy vojsk, speciálních vojsk a služeb několika národností. Armádní společná vševojsková cvičení jsou svými cíli, rozsahem zúčastněných vojsk i obsahem řešených učebních úkolů důležitou formou kolektivní přípravy spřátelených armád.

Účast svazu jako cvičícího prvku, spojeneckých svazků, útvarů a jednotek umožnila v průběhu cvičení hluboce procvičit a zkoumat celý komplex opatření ve společné přípravě a vedení operace a boje, organizaci součinnosti, velení, všestranném zabezpečení vojsk a štábů. Prověřilo správnost připravovaných propočtů, určování a předávání operačních i bojových úkolů podřízeným a doby jejich splnění s využitím metody souběžného plánování a metodik práce štábů v poli. Byly ověřeny možnosti svazků a útvarů při společné činnosti v operaci a boji, manévru vojsky a ničení průzkumných a palebných systémů nepřítele a jeho vysoce přesných zbraní. Procvičily jsme přesuny vojsk s násilným překonáváním široké vodní překážky v podmínkách odrážení hromadných úderů letectva a použití chemických zbraní nepřítelem. To znamená komplexní přístup, který umožnil v souhrnu dosáhnout několika výcvikových cílů: zvyšovat úroveň operační a taktické polní přípravy více stupňů velení, zkvalitňovat stávající a hledat nové, ještě účinnější způsoby součinnosti mezi štáby a vojsky spojeneckých armád, sladovat jejich činnost v použití vojsk, bojové i speciální techniky a zbraňových systémů k řešení důležitých operačně taktických úkolů v podmínkách neustálého rozvoje prostředků

ozbrojeného zápasu a růstu jejich ničivých vlastností. To vyžadovalo všestranně a účinně využít efektivních metod práce velitelů a štábů, včetně uplatnění nových racionálních vojenskovědeckých poznatků k velení vojskům.

Dobrou přípravu vlastního cvičení, zúčastněných velitelství a vojsk, umožňovala nejen hluboká analýza předpokládaného charakteru bojové činnosti, která vycházela ze stanovené formulace tématu cvičení, ale i zaměření konkrétních úkolů, jež byly na cvičení řešeny a zabezpečovaly vysokou úroveň polního výcviku i sladění společné operační činnosti.

Záměrem bylo zdokonalit výcvik a výchovu vojsk v podmínkách blízkých skutečné bojové činnosti. Svědčí o tom i stanovené učební cíle cvičení. Komplexní obsah řešených úkolů vyjadřoval požadavky společné přípravy spojeneckých armád v bojových podmínkách. Byly konkrétní a zaměřeny k dosažení vysoké úrovně polního výcviku, sladění jednotek a útvarů k vedení bojové činnosti na začátku války. Určovaly nejen úkoly ve výcviku, materiálním, technickém a týlovém zabezpečení, ale i ve výchově vojsk. Učební cíle vyjadřovaly v plném rozsahu obsah armádního společného vševojskového cvičení. Zaručovaly vysokou úroveň práce štábů operačního i taktického stupně, výcviku vojsk ve složitých zimních podmínkách.

Armádní společná vševojsková cvičení jsou nejvyšší formou operačního a polního výcviku štábů a vojsk a jejich přípravy k vedení soudobé operace a boje, která jsou připravována na stupni operačně strategického svazu.

Z tohoto hlediska a klasifikace cvičení i jeho důležitosti jsme přistupovali ke zpracování **zámyslu**.

Zámysl vyjadřoval charakter soudobé operace (boje) na začátku války a v průběhu vedení armádní útočné operace. Zabezpečoval vytváření a vznik složitých a poučných situací. Náročným úkolem při jeho tvorbě, z hlediska značného množství zúčastněných vojsk a velitelství a zároveň omezených prostorových možností VPP, bylo vypracování taktické a operační situace, aby se v průběhu cvičení vyvíjela postupně, logicky a nepřetržitě. Vzhledem k vševojskovému zaměření a charakteru cvičení šlo o požadavek, který byl hlavním kritériem zpracování grafické i textové části zámyslu. V souvislosti s tím a s přihlédnutím k tomu, že jsme připravovali cvičení tohoto charakteru a rozsahu v naší štábní praxi novým způsobem, nemohlo jít při jeho zpracování o šablonovité řešení a rutinu.

Obsah a forma zpracování grafické části zámyslu cvičení je v operačních štábech znamená a ujednocená. Předpokládám, že bude účelné uvést některé zkušenosti ze zpracování **písemné části zámyslu**. Z něho se jednak připravují a předávají vojskům (spojeneckým vojskům) organizační pokyny a na druhé straně je podkladem k zpracování základních řídicích dokumentů. Aby tyto důležité úkoly a funkce mohl plnit, musí obsahovat:

- téma cvičení,
- učební cíle,
- dobu provedení,
- účast stran na cvičení,
- zhodnocení terénu, ve kterém cvičení uskutečníme, a závěry k použití vojsk v daném prostoru,
- celkový možný průběh cvičení (chronologicky uvést názvy období, jejich trvání a učební úkoly, průběh činnosti stran v příslušném období),
- činnost značkových vojsk (imitace v průběhu cvičení),

- organizaci řízení cvičení,
- pokyny k rozboru,
- poměry sil,
- rozdělení jaderných a speciálních raket i leteckých jaderných pum,
- rozdělení úsilí letectva na operaci,
- rozdělení PL raket,
- cvičné složení, číslování a doby pohotovosti velitelství i vojsk, složení a číslování západní strany,
- využití prostředků radioelektronického boje,
- organizaci použití prostředků automatizace velení vojskům,
- týlové zabezpečení vojsk,
- spojovací soustavu a zabezpečení spojení,
- bezpečnostní opatření, dobu a způsob zaujetí výchozího prostoru ke cvičení.

Takto připravený záměr byl hlavním dokumentem v cílevědomé organizaci přípravy cvičení. Celková povšechná znalost vývojové logiky jeho tvorby je tak základem modelu zaměstnání.

Charakter a rozsah zúčastněných vojsk na cvičení vyžadoval zpracovat operačně taktický **námět** tak, aby uváděl do výchozí situace všechny kategorie cvičících, tj. operačního i taktického stupně. Osvědčilo se nám připravovat písemný námět s jednotným textovým obsahem s přílohou (mapou) výchozí situace, která byla pro každý stupeň velení zpracována tak, aby její obsah a měřítko mapy odpovídaly danému cvičicímu stupni. Vyžadovalo to rozkreslení příslušných situací stran v rozsahu nezbytně nutných výchozích podkladů, pro každý stupeň zvlášť. Zkušenosti, i přes složitost úkolu pro zpracovatele, potvrzují, že konkrétní přístup ke každému stupni cvičících napomáhá splnění učebních cílů cvičení i jeho celkovému průběhu.

Námět k tomuto cvičení měl dvě výjimky, které mají z hlediska teorie poznání a přístupu ke zpracování cvičení zásadní význam.

1. Platí zásada, že některé (byť i potřebné) údaje o situaci (s důrazem na situaci nepřítel) námět neobsahuje. Cvičící jsou nuceni získávat je sami, což vytváří prostor k samostatné, iniciativní tvůrčí práci. V našem případě byly údaje o nepříteli zcela strohé. Mapa s výchozí situací nepřítel, která byla přiložena ke každému výtisku námětu, byla vyhotovena bez konkrétních údajů o číslování a činnosti. Na základě dílčích zkušeností, vlastních znalostí o nepříteli, jeho taktice, možnostech a organizaci, byli cvičící nuceni zhodnotit situaci nepřítel a přijmout potřebné závěry a s těmi v průběhu cvičení pracovat.

2. Námět ke cvičení je možné vydávat v různou dobu. Na rozdíl od praxe minulých AVŠC jsme jej vydali k tomuto cvičení s předstihem, ještě před jeho zahájením. Tím jsme vytvořili výhodné podmínky k jeho studiu a k dokonalému pochopení operačně taktické situace.

Výjimka z doby a způsobu uvádění vojsk do výchozí situace napomohla plynulému přechodu k plnění úkolů při cvičení, stanovení správného obsahu operačně taktického úkolu a jeho včasnému předání cvičícím, kteří na jeho základě včas přijali rozhodnutí a zplánovali obrannou i útočnou operaci.

Úkol byl předán jako „Výpis z operační směrnice“. Jeho obsah jsme stanovili tak, aby cvičící obdrželi údaje v rozsahu, jenž by odpovídal skutečné situaci a byl pouze vodítkem v iniciativní, tvůrčí práci. Rovněž i tento dokument jsme

Tabulka

Čas		Letoun		Druh munice	Předpokládané ztráty	Svazek	Napadená jednotka	Činnost	Poznámka
den	hodina	počet	typ						
....	10,05	4	F 4E	ŘS AGM-86 (à 2) zápalné pumy, BLU-11/B (à 12)	7 tanků zničeno, 17 tanků poškozeno	... msd	... tpr ... msp	Přesun	Prostor napadení upřesní RS podle (rozhry) skutečné činnosti vojsk
	10,09	4	A-10A	Po 20 skříňových pumách Rockeye II	Zničeno 20 % techniky, poškozeno 35 % techniky	... msd	.../... msp	Obrana	

předali cvičícím v dostatečném předstihu, aby vytvářel dobré podmínky pro práci štábů operačního i taktického stupně velení.

K cvičení jsme zpracovali „Plán provedení cvičení“, který svým obsahem zabezpečoval cílevědomou a organizovanou práci příslušníků ředitelství cvičení a rozhodčí služby. Kromě běžně uváděných údajů zahrnoval kompletní soubor prvního a druhého hromadného nepřátelského letectva na vlastní vojska. Možná forma zpracování a obsah „Plánu rozehry prvního a druhého hromadného úderu letectva nepřítele“ — viz **tabulku**. Její zařazení do „Plánu provedení“ nebylo samostatné, protože letectvo nepřítele mělo na tomto cvičení důležitou úlohu, vzhledem k učebním úkolům, které souvisejí se začátkem války. Hromadný úder vzdušných sil nepřítele nových konvenčních, vysoce přesných zbraní a letecké munice měl zastavit, a téměř o den zpomalit vyvádění vojsk z posádek, zmařit jejich přesun do pohraničního prostoru a zasažení do sražení. Zámysl, úkoly a cíle použití letectva nepřítele vyžadovaly upřesnit potřebný kvantitativní a kvalitativní výběr vzdušných bojových prostředků. Počty letounů (v tabulce) byly určeny na základě „Zpravodajské informace“ z 15. 1. 1983, kde je stanoveno kolik letounů a jakého typu je zapotřebí k umlčení nebo zničení jednotlivých objektů a procento ztrát, které je možné těmito údery docílit. V našem konkrétním případě jsme procento ztrát na jednotlivé pozemní cíle upřesňovali v souladu se zámyslem cvičení podle požadovaného počtu rozehraných letounů. Současně ovlivňoval také použití příslušného druhu letecké munice.

Způsob rozehry leteckých úderů na vojska jsme uskutečňovali v systému PVO. Zobecnění tohoto způsobu mělo za cíl seznámit celý řídicí aparát s obsahem a rozsahem leteckých úderů na vojska, a tím zamezit případnému nedocenění jejich účinků vševojskovými rozhodčími a podcenění cvičícími. Kromě toho tabulka rozehry prvního a druhého hromadného úderu letectva nepřítele seznamovala účastníky cvičení s novými druhy vysoce přesných zbraní a konvenčních zbraňových systémů nepřítele (používaných vzdušnými silami) a s novými druhy letecké munice. Takto pojatý způsob a rozsah rozehry hromadných úderů nepřátelského letectva nebyl doposud při žádném cvičení do pásma činnosti vlastních vojsk rozehráván.

K zdokonalování přípravy velitelů a štábů i výcviku vojsk má značný význam zavádění všech nových a progresivních prvků, jež přinesla praxe operační a bojové přípravy do armád členských států Varšavské smlouvy. Trvale se tak rozvíjí, v nejrůznějších směrech, spolupráce mezi ozbrojenými silami těchto států. Jedním z nich je koordinace v přípravě a uskutečňování společných vševojskových operačních cvičení. V mnohaleté praxi jsou taková cvičení, svým všestranně narůstajícím rozsahem a obsahem řešených úkolů, stále důležitější složkou v bojové a operační přípravě spojeneckých armád.

Na společných cvičeních velitelé a štáby prakticky řeší otázky velení, součinnosti a všestranného zabezpečení vojsk při plnění bojových úkolů, procvičují nejúčinnější způsoby přípravy a vedení soudobých operací (boje) uskupeňujícími spojeneckými vojsky. Vzájemně si předávají zkušenosti z přípravy cvičení a ze způsobů jeho řízení.

Cvičení Družba mají v neposlední řadě nenahraditelný význam pro upevňování přátelství mezi vojáky bratrských armád, rozvíjení internacionální soudržnosti a vědomí společné odpovědnosti za obranu socialistické vlasti.